

Az elmúlt napokban sok hívást kaptam társasházakból és házikertekből is. Barna lepkék tömegesen repülnek be a lakásokba, lépcsőházakba! Június 26-án Újbudán fotóztam le az egyik lepkét, a **gamma bagolylepké** egyik példányát. Itt már megszűnt a lepkék áradata, de a lépcsőházban még találtam néhány kiszáradt példányt. A szárnyain jól látszanak a görög gamma betűre hasonlító rajzolatok. A lakossági bejelentések alapján kb. június második hetében kezdődhetett és június harmadik-negyedik hetében csúcsosodhatott ki a rajzásuk országszerte. A párosodásuk után tojástart is tojtak, melyekből most kelhetnek ki a kis hernyók. Amennyiben a zöltség és a dísznövény ágyásokat is megtaláltak a lepkék, és oda tojták a petéjüket is, akkor érdemes átböngészni a növényeinket. A leveleket hámozgatják, rágják, de a szakkönyvek a virág és a terméskártételüket is leírják, pl. a zöldborsó hüvelyeit kiodvasítják és megtámadhatják a burgonyát, a babot, a paprikát vagy a káposztát is.

A kollégák eltérően ítélik meg a gamma bagolylepkék veszélyességét. Mivel délről érkező vándorlepké, de már évek óta itthon is áttelel, ezért a nemzedékszámain is vitatkoznak, mert kérdéses a csapadékba frissen befogott egyedek származása. Az országba éppen berepülő lepkecsapatból fogtuk-e be őket vagy egy előző nemzedék pl. a nálunk áttelelték illetve a már a hetekkel korábban betelepültek „gyerekeiről” van-e szó?

Dr. Hertelendy Péter kollégám frissen reagált a faj tömeges megjelenésére. **Péter nem kongatja a vészharangot a károsításával kapcsolatban.** Bemásolom a cikkét az [Agroforum Online](https://agroforumonline.hu/) oldalról.

„Újabb bagolylepké a láthatáron – de ez most nem veszélyes. A nyár kezdetén az átlagosnak mondható években a szántóföldi növénykultúrákban általában a gyapottok bagolylepké (*Helicoverpa armigera*) imágóinak jelenlétét szoktuk észlelni más egyéb fajok mellett. Az idei évben azonban pár napja egy másik bagolylepké faj, a **gamma bagolylepké** (*Autographa gamma*) imágóinak tömeges rajzása jellemző szerte az országban.

Nem jelent veszélyt. Ez a lepkefaj – ellentétben a gyapottok bagolylepkéivel – évente csak egyetlen nemzedéket képes felnevelni. Különböző fejlettségű hernyók alakjában telel át a talaj felszíne közelében. Ezért az enyhe, sokszor fagymentes telek során (amelyek sajnos egyre gyakoribbak) az áttelelő népesség pusztulási rátája elenyésző. A kártevő imágói a nyári hónapokban szinte folyamatosan rajzanak.

Nem vándorol – a hazai állományok jellemzői. Bár a gamma bagolylepké rokonai között, a tükrösbaglyok (*Plusiinae*) alcsaládban több vándorlepké faj is található (*Macdonnoughia confusa*, *Trichoplusia ni*...), ez a faj nem vándorol. A most észlelhető imágók mind „hazai termésnek” számítanak. Ez a lepkék sértetlen szárnyáról, a jól kivehető mintázatról eléggé szembetűnően látszik. A vándorlepkék – mint pl. a gyapottok bagolylepké – vándorló populációinak szárnyai a sok száz megtett kilométernyi út során kellőképp megkopnak, mintázatuk sokszor alig felismerhető.

Kétszikű növényeken fejlődik – komoly kár nélkül. A már emlegetett gyapottok bagolylepkéivel ellentétben ez a kártevő csak kétszikű tápnövényeken képes felnőni, és nem ragaszkodik minden áron a generatív szervek fogyasztásához. Évente egyetlen nemzedéket nevelvén, túlzottan nagy kártételre nem igazán képes. Az imágók aktívan repülnek, nagy területeket képesek bejárni. Ehhez meglehetősen sok energia szükséges, amelyet a virágok látogatásával, az ott talált nektárból fedeznek.

Jellemző hernyóalak, szerény kártétel. A gamma bagolylepké hernyói élénkzöld színűek, eléggé fénykerülők. Fiatal korban csak a levelek fonákán hámozgatnak, de fejlettebb stádiumaik során már a teljes levelet elfogyaszthatják. A még fiatal hernyóknak a „szokásosnál” kevesebb potrohi lábuk van, így araszolva haladnak. Ugyanakkor bagolylepké mivoltuk a kerek, busa fejükről jól felismerhető, így az araszoló lepkék hernyóitól némi vizuális vizsgálattal eléggé könnyen megkülönböztethetők.

Felesleges pánik – nincs szükség védekezésre. A kétszikű növények körében a gamma bagolylepké hernyói nem igazán válogatósak. Szinte minden zseggébb, magasabb nedvességtartalmú tápnövényen képesek felnőni. Ugyanakkor az imágók jelenlegi hatalmas mennyisége eléggé megtévesztő. Jelenleg olyan hatalmas zöld

lombtömeg áll a kártevő rendelkezésére, hogy érdemleges kártételt még ez a szemmel láthatóan megnövekedett imágóépesség sem lesz képes előidézni.

Felesleges a gazdaboltba rohanni inszekticidek beszerzése céljából. Várhatóan néhány elszigetelt kivételtől eltekintve nem lesz akkora lombkártétel, amely védekezési szükséghelyzetet idézhetne elő. Az imágók mennyisége ugyan nagy, ráadásul intenzív mozgásukkal jól fel is hívják magukra a figyelmet. Viszont annyi hernyó nem lesz utánuk, amely tényleges növényvédelmi kockázatot jelenthetne.” 2025. június 25. 08:10

Havasréti Béla győri növényorvos és lepkész kollégám június 27-én válaszolt Hertelendy Péter gondolataira. Megengedte, hogy közöljem az írását.

„A legutóbbi bagolylepkés felhívásodhoz szeretnék némi kiegészítést tenni. (Tagja vagyok egy, a hazai lepkészeket tömörítő levelezőlistának, így az ott leírt megfigyeléseket is felhasználtam a kiegészítéshez.) Az elmúlt napokban itt Győr megyében is tapasztalhattuk a gamma bagolylepke intenzív rajzását. A megyében működtetett két fénycsapda (Győr-Bácsa és Mihályi) fogásai alapján a rajzáscsúcs június 18-19-én lehetett. A csapdáink higanygőz égővel működnek, ami ebben az esetben azért lényeges, mert a gamma lepke a normál fényre "nem reagál érzékenyen", azaz csak véletlenszerűen repül csak rá. Amúgy a tapasztalatok is azt mutatják, hogy túl vagyunk a rajzáson, tehát a fénycsapda adat helyes lehetett.

A rajzás frontszerű volt, ami azt jelenti, hogy a délebbi országrészekben pár nappal korábban volt a csúcsrajzás. A gamma bagolylepke ugyanis vándor faj. Ez a lepketömeg Dél-Európából (Észak-Afrikából?) vándorolt fel és akár Skandináviáig is elrepülhet.

A faj vándor tulajdonsága a Palaearktikumban nyugatról keletre változik, mégpedig úgy, hogy a nyugat-európai populációk kizárólag vándorlók, míg Ázsiában stabil, helyhez kötött populációi vannak. Mi félúton vagyunk. Magyarországon az áttelelő és a vándorló népesség együtt fordul elő. (További kérdést vet fel, hogy az itt áttelelt példányok, vagy egy részük, nem repül-e el észak felé.) A fajnak ez a tulajdonsága bizonyítottan változott az elmúlt évtizedekben. Egy idő után Nyugat-Európában is lesznek áttelelő populációk. Egészen biztos, hogy ebben része van a felmelegedő éghajlatnak. A gyenge teleink nálunk már most alkalmasak lehetnek az egyre növekvő arányú áttelelésre.

Sajnos egy befogott példányról nem mindig lehet megállapítani, hogy vándor, vagy helyben született példány-e. A kopottság nem egyértelmű bizonyíték, egy magasfüves, cserjés állományban a lepkék hamarabb lesznek töredezetek, mintha akár több száz km-t repülnének szabad légtérben.

Mind az áttelelt, mind a berepült egyedek szaporodnak nálunk. A gammalepkének ma már 2, sőt egyes megfigyelések szerint 3 nemzedéke van. Ez a 3. nemzedék sok esetben csonka, de akár teljesen ki is fejlődhet. Mivel a faj vándorol, az utolsó nemzedék ősszel dél felé visszarepül. Bár ez nem olyan látványos, de igazolható. A fentebb leírtak inkább faunisztikai megfigyelések. Növényvédelmi szempontból a faj kártétele a fontosabb. Azt azért nem merném állítani, hogy a gamma lepke nem jelent veszélyt. Inkább "alkalmi kártevő" lenne a helyes elnevezése. Ha nagy tömegben jönnek a vándorló lepkék és ezek itt raknak petéket, akkor kialakulhat egy kártételi helyzet. Polifág állat, tehát szinte bármelyik kultúrnövényünkön megélhet. **Azt lehetne inkább tanácsolni, hogy most a rajzást követően fokozottan figyeljük a növényeinket (mindegyiket), és ha találkozunk a jellegzetes araszoló hernyókkal, akkor permetezzünk. Ennek van most az ideje.**

Végezetül egy érdekesség: A gamma bagolylepke imágója zömmel éjszaka repül, de nappal is megfigyelhető. Az a példány, amelyik nappal látogatja a virágokat - jellemzően a délutáni órákban - az biztosan frissen, 1-2 napja kelhetett ki. Ekkor még intenzíven törekszik észak felé, ezért repül nappal is és a repüléshez szükséges energia pótlásához látogatja a virágokat. Ezek még sterilisek, nem párosodnak. Erre csak akkor kerül sor, ha túl vannak az érési táplálkozáson, elhagyják a nappali repülést és csak éjszaka mozognak. De akkor már messze járnak tőlünk. Ezek a példányok tehát tényleg veszélytelenek ránk nézve. (A tőlünk északabbra gazdálkodóknak ugyanakkor esetleg okozhatnak gondot.)”

A védekezés tekintetében az adott növényre engedélyezett rovarölő szerek közül választhatnak lásd pl. a 11. felhívást. [Előrejelző csapdája](#) is kapható, mellyel a saját kertünkben követhetjük a kártevő megjelenését.

Budapest, 2025. június 29.

Jó egészséget Önöknek és a növényeiknek is:

Zsigó György, NMNK